



Pannon Egyetem
Georgikon Kar
Gazdasági és Társadalomtudományi
Tanszék



A Mátraderecskei mofetta köztudatba helyezése

Készítette: Fliszár Tímea, Turizmus-Vendéglátás Szak, IV. évfolyam

Témavezető: Tóth Éva, tanársegéd

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	2. oldal
2. Irodalmi áttekintés.....	3. oldal
2.1. Az Egészségturizmusról általában	3. oldal
2.1.1. Turizmustól az egészségturizmusig	4. oldal
2.1.2. Az Egészségturizmus definíciói.....	5. oldal
2.2. Gyógyturizmus Magyarországon	7. oldal
2.2.1. Egészségturizmus a stratégiákban	9. oldal
2.3. Az Észak-Magyarországi Turisztikai Régió gyógyturizmusa.....	11. oldal
2.4. Mátraderecske	16. oldal
2.5. A mofetta.....	17. oldal
2.6. Erdély mofettái.....	20. oldal
2.7. A Mátraderecskei Széndioxid Gyógygázfürdő	22. oldal
3. Módszertani áttekintés.....	25. oldal
3.2. A kutatás célja	25. oldal
3.3. Kutatási hipotézisek.....	26. oldal
4. Eredmények.....	27. oldal
4.1. Primer kutatások által megtudott információk	27. oldal
4.2. Kérdőíves felmérés eredményei	28. oldal
5. Konklúzió, Fejlesztési javaslatok	33. oldal
6. Irodalom jegyzék.....	35. oldal
7. Mellékletek.....	36. oldal

1. Bevezetés

Dolgozatom témájaként a mofettát választottam, mert fontosnak tartom a bizonyítottan hatékony gyógymódok alkalmazását, előtérbe helyezve a természet adta lehetőségeket.

Célom, hogy bebizonyítsam, nem kellően ismert a fent említett kezelés típus, pedig sok ember egészségügyi állapotán lehetne vele javítani.

Saját tapasztalataim alapján is az az álláspontom, hogy ebben a kezelésben nagy lehetőség rejlik, és szükség van a minél szélesebb körben való megismertetésére.

Dolgozatomban egy turisztikailag épp csak felfedezett, gyógyászatilag hazánkban még kevésbé ismert környéket szeretnék bemutatni, valamint egy itt használt speciális terápiát, a mofetta kezelést. Interjúkkal, valamint kérdőívekkel alátámasztva ismertetem a kezelés gyógyászati jelentőségét, illetve szót ejtek a környék még kihasználatlan lehetőségeiről. A régió marketing tevékenységének fontosságára is rávilágítok, valamint röviden kitekintek hazánk határain túlra, ott mennyire ismerik, használják ezt a terápiát. Megemlítem a speciális gyógyturizmust érintően az egészségügyi dolgozók, különösképpen az orvosok szerepét, felelősségét, avagy tájékozottságát a minél korszerűbb terápiákat illetően.

Dolgozatom első részében bemutatom Magyarországot, azon belül is az Észak-Magyarországi Turisztikai Régió gyógyturizmusát, majd bővebben kitérek magára a mofetta kezelésre. Végül primer kutatásaim eredményeivel támasztom alá, illetve vetem el hipotéziseimet.

A témakör komplexitása nem teszi lehetővé, hogy a teljességre törekedjek, ám nagy igyekezettel, több szemszögből próbálom megközelíteni azt. Az egészségturizmus, illetve az egészségügy több szempontból szoros kapcsolatban áll egymással, de a következőkben elsősorban a turizmus irányából tárom fel a problémát.

2. Irodalmi áttekintés

2.1. Az egészségturizmusról általában

Motiváció szerint sokféle típusát megkülönböztetjük a turizmusnak. Az egészségturizmus azért kiemelkedő a többi közül, mert, ahogy azt a fejlesztések és pályázatok is mutatják (2.2. fejezetben) az elmúlt években nagy hangsúlyt fektettek a különböző gyógy tényezők turisztikai kihasználásainak fejlesztésére.

Az idegenforgalom, azon belül is az egészségturizmus a regionális területfejlesztés egyik jelentős tényezője. Nem elhanyagolható, hogy az egészségturizmus sajátosságait kihasználva, mint a szezonálitásmentesség, a hosszabb tartózkodási idő, vagy a kezelésekhez szükséges magas munkaerőigény igen jó esélyünk van a felzárkózásra.

Az egészségturizmus sikerességéhez nagyban hozzájárul a társadalmi szemléletváltás is, valamint az ebből adódó egészség-trendek. A hazai prognózisok szerint egyre többen ismerik fel a prevenció, vagyis a megelőzés fontosságát, valamint az egészségtudatos életmód jelentőségét. Az ehhez társuló wellness-lehetőségekkel elsősorban a fiatalabb korosztály él, míg az idősebb korosztály számára számtalan lehetőség áll rendelkezésre a gyógyturizmus területén.

A természeti kincseinek köszönhetően Magyarország gyógyturizmusa hagyományokkal, kimagasló feltételekkel és nemzetközileg elismert referenciákkal rendelkezik. A hazánkban található természeti erőforrások komplex terápiákat tesztnek lehetővé. Ahogy a Magyar Turizmus Zrt. (a továbbiakban MT Zrt) hivatalos honlapján is olvashatjuk, Magyarország világviszonylatban az 5. helyen áll a termálvízkészletét tekintve. Ezek a vizek mind ásványianyag-tartalmukkal, mind a viszonylag magas hőmérsékletükkel kiemelkedőek.

Ezt a témát részletesebben az egészségturizmus definíciói részben (2.1.2. fejezet) fejtem ki, most azonban a teljesség igénye nélkül ismertetem, hogy hogyan is jutunk el a turizmustól az egészségturizmusig.

2.1.1. Turizmustól az egészségturizmusig

Lengyel és Michalkó művei alapján röviden ismertetem a turizmus fejlődéstörténetét. A turizmus fejlődéstörténetének kezdete az ókorra tehető, melynek fő formái a hivatással járó üzleti és vallási célzatú utazások voltak. A sumérok, az egyiptomiak, az asszírok, a perzsák, a görögök és a rómaiak is aktív kereskedelmet folytattak a környező népekkel, illetve ezen kiterjedt birodalmak igazgatása is utazással járt. Például a római birodalom fejlett úthálózata, az utak mellett létrehozott fogadók lehetővé tették, hogy nem csak a kereskedelem, de a kedvtelési célú utazás is megvalósítható legyen.

A középkor feudális társadalmára a helyhez kötöttség volt a jellemző, így az utazás ebben az időben csak szórványosan fordult elő. A tömegeket csak a zarándoklások mozgatták meg, illetve a szürke hétköznapiakból a vallási ünnepek jelentették a kikapcsolódást.

Az újkorban az emberek számára az utazás nem hozott változást, mivel ebben az időben a szárazföldi közlekedés fő eszköze a meglehetősen kényelmetlen lovaskocsi volt.

A későbbi technikai fejlődés révén a Kocs községből származó rugókkal ellátott, kényelmes kocsival – mely később az egész Európában elterjedt – már megkezdődhetek a hosszabb utazások. Ezután a közlekedésben a gőzmozdony és a vasút megjelenése hozott nagy változást.

Már az ókorban megjelent, de a XVI. század végén kezdett elterjedni, hogy a pályakezdésük elején járó fiatalok Európai körutazást tegyenek. Ez – a később Grand Tour-nak nevezett utazás – az 1700-as évek elején Németországra, Svájcra, Francia- és Olaszországra terjedt ki és több évig is eltarthatott.

A turista és a turizmus szavak először az 1700-as években jelentek meg a köztudatban, angol-szász területekről. A tour latin eredetű francia szó, ami egy kiindulóponton történő visszautazást, körutazást jelent.

A XX. században kezdték a turizmus jelenségét, lényegét igazán vizsgálni. Turizmus alatt egyrészt az ember állandó életvitelén és munkarendjén kívüli valamennyi helyváltoztatását és tevékenységét értjük, bármi legyen a konkrét indítéka, időtartama és célterülete. A turizmus másrészt az ezzel kapcsolatos igények kielégítésére létrehozott anyagi-, technikai- és szervezeti feltételek, valamint szolgáltatások összessége.

A Turizmus Világszervezete (World Tourism Organisation, WTO) és az Interparlamentáris Unió 1989-ben elfogadott Hágai Nyilatkozatában (The Hague Declaration of Tourism) a következő fogalom található: „*A turizmus magában foglalja a személyek lakó- és munkahelyen kívüli minden szabad helyváltogatását, valamint az azokból eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatásokat.*” (Lengyel, 2004, p. 79.)

A definíció szerint tehát a kirándulón kívül a társadalmi és gazdasági tényezők is fontos szereplői a turizmusnak.

A turizmus napjaink gyorsütemű fejlődésének köszönhetően, a XXI. század vezető iparává nőtte ki magát. Az üdülni vágyók körében egyre újabb utazási szokások és új motivációk jelentek meg.

A turizmus formái rendkívül változatosak. Sok szempontból lehet csoportosítani, akár a keresleti, akár a kínálati oldalt nézzük. Ahhoz, hogy létre tudjon jönni az utazás, a turistának szabadidőre és szabad rendelkezésű jövedelemre van szüksége, illetve megfelelő motivációval is rendelkeznie kell. Az egészségturizmus fő motivációi az egészségmegőrzés, a betegségek kialakulásának megelőzése, tehát a prevenció, illetve a már kialakult betegségek rehabilitációja. Az egészségturizmus fejlesztése a turisztikai és az egészségügyi ágazat szempontjából is nagyon fontos (Kincses, 2009).

A természeti és ember alkotta vonzerők komplex hasznosítást tesznek lehetővé az egészségturizmusban, ezáltal csökkentve a hazai turizmus időbeni és térbeni koncentrációját.

2.1.2. Az egészségturizmus definíciói

Tanulmányaim során a következő fogalmat találtam a leghitelesebbnek: Az egészségturizmus minden olyan, az egészséggel kapcsolatos utazás, melynek során a látogató alapvető motivációja az egészségi állapot javítása (azaz gyógyítása, rehabilitációja), illetve annak megőrzése (betegségek megelőzése). (Egészségtudományi Fogalomtár)

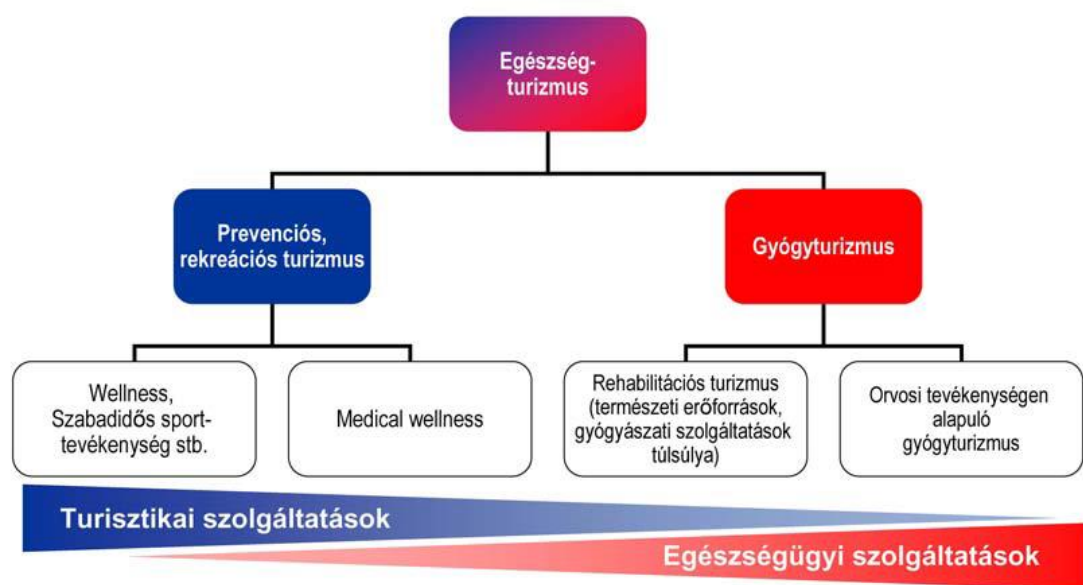
A motiváció szempontjából kétféle egészségturizmus fajtát különböztetünk meg. Ahol az elsődleges cél a rekreáció és az élményszerzés, azt wellness-turizmusnak, ahol a cél pedig a gyógyulni vágyás, illetve a jobb életminőség elérése, azt gyógyturizmusnak hívjuk. Habár megkülönböztetjük ezt a két típust, sok esetben találunk összefonódást.

Hazánkban a turizmus a kedvező adottságok, – mint gyógy- és hévizek, melyeket a 2.2.-es fejezetben fejtek ki bővebben – valamint az utóbbi években tapasztalható dinamikus növekedés ellenére ma még nem képes megfelelő mértékben kiaknázni a kiugróan magas turistaforgalomban rejlő gazdasági lehetőségeket.

Az egészségturizmus területei, azok egymáshoz való viszonyát az alábbi ábra jól szemlélteti.

1. ábra

Az egészségturizmus szerkezete



Forrás: Kincses (2009)

A preventiós-rekreációs, más néven wellness-turizmus elsősorban nem egészségügyi szolgáltatásokra épül, míg a gyógyturizmus nagyobb része az orvosi szolgáltatásokból tevődik össze. Természetesen mindkét esetben turisztikai és egészségügyi szolgáltatásokat is találunk, más-más arányban.

Magyarországon a turizmuson belül a különböző gyógytényezők miatt a gyógyturizmusnak jelentős szerepe van, mely gyógyüdülöhelyen, illetve gyógyászati létesítményben való tartózkodást jelent, és elsődleges célja a megromlott egészségi állapot javítása. (Egészségtudományi Fogalomtár)

2.2. Gyógyturizmus Magyarországon

Ahogy azt a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH), dokumentumában olvashatjuk, számos település vendégforgalmát erősen befolyásolják az adott gyógy-tényezők.

Magyarország fürdőkultúrája már több, mint 2000 éves múltra tekint vissza. Már az ókori rómaiak is használták a gyógyforrásokat, majd a XIX. században aranykorát élte a fürdőélet, amikor harminc első osztályú fürdőhely volt az országban és megindultak a tudományos kutatások a gyógyfürdőzéssel kapcsolatban. Majd a XX. század közepén fúrások által több termál-, illetve ásványvíz a felszínre tört, melynek köszönhetően hazánk egészségturizmusa számottevően fellendült. (Országos egészségturizmus fejlesztési stratégia, 2007) A fürdőhelyek mellett a szálláskapacitásokat is bővíteni kellett, hogy az igényeket megfelelően ki lehessen elégíteni.

Az ország területének négyötöde alatt található olyan víz, melynek hőmérséklete meghaladja a 30 °C-ot és ezek táplálják a közel 1300 termálforrást. A geotermikus gradiens Magyarországon a világátlag másfélszerese, tehát a felszíntől lefelé haladva 100 méterenként – a 3 °C helyett – 5 °C-kal emelkedik. Ennek több oka is van. Egyrészt a Pannon-medencében a földkéreg vékonyabb az átlagosnál, másrészt a medencében található nagy vastagságú üledék jó vízvezető-képességűek, így a köztük átfolyó vizet könnyen felmelegítik a föld hőjével. Termálvíznek így Magyarországon a 30 °C feletti hőmérsékletű vizeket nevezzük.

Az ásvány- és gyógyvizeket összetételük és gyógyászati alkalmazhatóságuk alapján különböztetjük meg, így beszélhetünk ásványvízről, hévízről és gyógyvízről. Ásványvízről beszélünk, ha az adott rétegvíz oldott állapotban sok ásványi anyagot és kémiai elemet tartalmaz. Hévíznek nevezzük az olyan 35 °C-nál magasabb hőmérsékletű rétegvizet, mely ásványi anyagokat és kémiai elemeket is tartalmaz.

A gyógyvíz pedig olyan termálvíz, melynek bizonyítottan gyógyhatása van és az arra illetékes hatóságok – jelen esetben az Országos Tisztifőorvosi Hivatal Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főigazgatóság – gyógyvízzé minősítik. A minősítéshez a vizet kémiai elemzések alapján ásványvízzé, majd az orvosi tanulmány sikeressége után gyógyvízzé minősítik. (A gyógyturizmusban érintett települések Magyarországon)

A hazánkban található gyógyvizek eltérő összetétellel rendelkeznek, így többféle egészségügyi problémára jelentenek gyógyírt. Elsősorban mozgásszervi panaszok enyhítésére, valamint rehabilitációra alkalmazzák.

Ezek mellett még számos megbetegedésre – mint szív- és érrendszeri problémák, légzőszervi megbetegedések, anyagcserezavar stb. – is jótékony hatással vannak. Lássunk néhány példát a teljesség igénye nélkül.

A gyógyvizek alkalmazása (Országos egészségturizmus fejlesztési stratégia):

- Konyhasós vizek (Sárvár, Gyula)
 - o Erősítik az immunrendszert és helyi anyagcsere fokozó hatásúak.
 - o Bőr-, urológiai-, nőgyógyászati gyulladáscsökkentés.
- Jódos, brómos vizek (Hajdúszoboszló, Győr)
 - o Vércukor szint- és gyulladáscsökkentő hatás, műtéti utókezelésekre hasznosítás. Megelőzés.
 - o Mozgásszervi-, nőgyógyászati- és urológiai betegségek kezelése.
- Földes, meszes vizek (Dunántúl, Budapest)
 - o Gyulladáscsökkentő hatású, mozgásszervi- és urológiai (vese) kezelésekre.
- Szulfid tartalmú kénes vizek (Harkány, Balf, Mezőkövesd)
 - o Bőrön át és belégzés útján hat, kopásos végtagízületi megbetegedésekre hasznosítható.
 - o Szív- és érrendszeri betegségek, bőrbetegségek kezelésére kiválóan alkalmas.
- Szénsavas vizek (Kapuvár, Mátraderecske)
 - o Anyagcsere javító kezelések.
 - o Szív-, érrendszeri- és tüdőbetegségek kezelésére, csonttritkulásra.
- Radonos vizek (Hévíz, Eger)
 - o Ritka víztípus, bőrön át és belégzés útján hat.
 - o Értágító, fájdalomcsillapító hatás.

A hévízi tó a világ legnagyobb, biológiailag is aktív termáltava, mely vizének kémiai összetétele – kén-, radon és oldott gáznemű anyagtartalom – miatt számos betegségben, mint reumás mozgásszervi megbetegedések, anyagcsere-zavarokhoz társuló ízületi panaszok, illetve ízületi műtétek elő- és utókezelésére is javallott.

2003-ban a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága természeti kategóriában felvette a Hévízi-tavat, mint az utóvulkáni tevékenység eredményét – úgynevezett sorozatjelöléssel a Tapolcai-medence tanúhegyei és a Tihanyi-félsziget természeti jelenségeivel együtt – az új magyar Várományosi Listára. (Bergmann, 2014)

A fürdőkezelések mellett jelentős szerepe van az iszappakolásoknak, illetve az inhalációs terápiának is. A hévízi iszapnak magas a huminsav tartalma, ami által jó gyulladáscsökkentő hatása van. A légúti betegségek lokális kezelésére pedig az inhalációs készülékek nyújtanak nagy segítséget. Ennek előnye, hogy a bevitt anyag – ami lehet konyhasós és jódos, kalciumot tartalmazó, illetve gyógyszeres oldatokból összetevődő víz – magas koncentrációban van jelen a hatás helyén és gyorsan felszívódik.

A Hajdúszoboszlón található gyógyvíz nagyobb mértékben nátrium-kloridot, hétköznapi nevén konyhasót és ammónium-kloridot tartalmaz. A gyógyfürdő legismertebb gyógyászati kezelése a fürdőkezelés, az iszappakolás, a súlyfürdő, valamint a víz alatti masszázskézelés. A gyógyászat további alkalmazási területei az ivókúra, a mozgásterápia, a légző kúra, az ultrahang-, fény-, és elektroterápiák.

A KSH adatai alapján 2012-ben a szabadidejét Magyarországon eltöltő 13,5 millió külföldi vendégből közel 2 millió kifejezetten gyógy- és egészségturisztikai céllal érkezett hazánkba, költségük pedig 141,6 milliárd forintra tehető. Tavaly 540 ezer magyar vendég töltött hosszabb-rövidebb időt kifejezetten egészség-megőrzési céllal hazai szálláshelyeken. Ezekből az adatokból egyértelműen látszik, hogy a hazai egészségturizmus nemzetstratégiai jelentőségű, van rá igény, így az adottságokat kihasználva megfelelő minőségű szolgáltatásokat kell nyújtani, illetve az infrastruktúrát is az elvárt színvonalúra szükséges felzárkóztatni.

2.2.1. Egészségturizmus a stratégiákban

Magyarországnak kiemelten fontos a gyógyturizmus fejlesztése, központi támogatása. A KSH statisztikája alapján 2008-ban 40 milliárd forintra tehető a gyógyvíz alapú, illetve wellness jellegű turizmusból adódó bevétel. Az ilyen mértékű forgalom megtartásához, esetleg növeléséhez elengedhetetlen a színvonal megtartása, növelése. A nemzetközi tapasztalatokat figyelembe véve a kormány egyre nagyobb figyelmet fordít az egészségturizmus fejlesztésére

Mind az egészségügy, mind pedig a turizmus folyamatos újrapozicionálási helyzetben van a folyamatosan változó körülmények következtében.

Az egészségügyet korszerű ellátórendszerré kell átalakítani ahhoz, hogy a gyorsütemű fejlődésben ez az ágazat is megállja a helyét.

A fokozódó munkaerő problémákat is abban az esetben lehetséges megoldani, ha külső források is rendelkezésre állnak a közfinanszírozás mellett.

Hazánk Európai Unió (a továbbiakban: EU) csatlakozása előtt a Széchenyi Terv turizmusfejlesztési programja volt az idegenforgalmi – ezen belül a gyógyturisztikai – fejlesztések legjelentősebb forrása. 2004 májusa után ennek szerepe csökkent, hiszen az uniós források jelentősebb mértékű támogatást nyújtottak, illetve napjainkban is nyújtanak. Ennek következtében a klasszikus múltú fűrdőhelyeken kívül egyre több településen felerősödött a termálfűrdők szerepe.

Az Új Széchenyi Terv végrehajtása már 2011 januárjában megkezdődött. Ez a fejlesztéspolitikai dokumentum 10 évre vonatkozó célokat tartalmaz. A terv Gyógyító Magyarország-Egészségipari Programja a turizmust az egészségiparral, valamint a hazai termálvíz-kincs komplex hasznosításával összefűggő ágazatokkal együtt értelmezi. A koncepció jövőképe szerint Magyarország 2020-ra Európa legnépszerűbb egészségturisztikai desztinációja lesz.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005-2013 attrakciófejlesztéseit megvizsgálva megállapíthatjuk, hogy az egészségturizmus kiemelt helyet foglal el. Fontos termékfejlesztési célként tűzték ki többek között a közlekedési infrastruktúra fejlesztését, mely lehetővé teszi az adott desztinációhoz való eljutást, illetve az egészségturizmus két, eltérő ágazatának markánsabb megkülönböztetését és ennek a marketingtevékenységben való megjelenítését. (<https://www.nth.gov.hu/hu/media/download/260>)

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014-2020 tervezetében olvashatunk arról, hogy az üzenetekkel telített piacon szükség van hiteles és jól felismerhető desztináció-márkákra. Az operatív alcélok között szerepel a kiemelkedő adottságokkal rendelkező egészségturisztikai termékek fejlesztése is, ugyanakkor a turisztikai versenyképességet javító munkahelymegőrzés és –teremtés sem elhanyagolható. Mivel a turizmus, azon belül is az egészségturizmus meglehetősen összetett ágazat, szükség van egy megújuló turisztikai-jogi környezet megteremtésére.

A turizmus intézményrendszerének alapja a helyi és térségi turizmus desztináció menedzsment (a továbbiakban: TDM) szervezetek, amelyek az önkormányzatok, a turisztikai vállalkozások, valamint a civil szervezetek. A helyi TDM szervezetek alakítják ki a térség kínálati profilját, a regionális szintű TDM szervezetek pedig a belföldi és határmenti marketing tevékenységet látják el.

Az egészségturizmuson belül az orvosi szolgáltatásokon alapuló egészségturizmus kínálatának fejlesztése, a fürdők jövedelemtermelő-képességének javítása és új munkahelyek teremtése, illetőleg az orvosi szolgáltatásokból származó bevételek részbeni visszaforgatása az egészségügyi ellátás fejlesztésére is szerepel a célok között.

A gyógyturisztikai kapcsolatok kialakításának elősegítése érdekében több társulás is alakult. Az országban elsőként a Pannon Termál Klaszter jött létre 2001-ben, melyet a Nyugat-Dunántúli Régióban és a Balatoni Régióban a turisztikai szolgáltatásban résztvevő fürdők, szállodák és szanatóriumok alapítottak. Az addig egymásra csak konkurenciaként tekintő fürdők belátták, hogy az együttműködés óriási lehetőségeket rejt. Hazánk legfiatalabb klasztere pedig az Észak-Magyarországi Gyógyturisztikai Klaszter, melyet 2012-ben hoztak létre a régió egészségturisztikai szektorba tartozó vállalkozásai, intézményei.

A fejlesztések nem csak a fürdők és gyógyintézmények jobb kapacitáskihasználtságához járultak hozzá, de a különböző szálláshelyek is profitálhattak az újításokból.

2.3. Az Észak-Magyarországi Turisztikai Régió gyógyturizmusa

Magyarország kilenc turisztikai régiója közül Mátraderecske az Észak – Magyarországi Turisztikai Régióban található, mely az ország északkeleti részében helyezkedik el. A Járások Információs portálján olvasható, hogy ez a terület magába foglalja Borsod-Abaúj-Zemplén-, Heves-, és Nógrád megyét, ezen belül összesen 29 járást és 610 települést.

Ez a térség az ország egyik legváltozatosabb helye, hiszen magában foglalja az Északi-középhegységet alkotó hegyeket, a közöttük húzódó medencéket és völgyeket, valamint a hegyvonulat és az Alföld találkozását is.

A régió természeti adottságait illetően kiemelkedő az éghajlata, ami eltér az országos átlagtól, hiszen a magasabb felszíni formák is befolyásolják, így egyedülálló klimatikus és barlang-gyógyászati adottságokkal rendelkezik, melyek indokoltá teszik az egészségturizmus fontosságának előtérbe helyezését és fejlesztését.

Az országos fejlesztéseken kívül nagy szerepet tölt be az Észak-magyarországi Turisztikai és Innovációs Klaszter, valamint a turisztikai desztináció-menedzsment (a továbbiakban: TDM) egyesületek munkája a régió fejlődésében.

Az egyesületeket turisztikai szolgáltatók, vállalkozók és önkormányzatok közösen hozták létre a térség turizmusának fejlesztése érdekében. A régió belül megtalálható egyesületek: az Eger helyi TDM, a Gyógyvizek Völgye TDM, a Matyófüldi Idegenforgalmi Egyesület, a Bükkaljai- és az Egri Borút Egyesület, a Heves Megyei Falusi Turizmus Egyesület, valamint a Kaptárkö Természetvédelmi és Kulturális Egyesület.

A gyógyturisztikai egyesület 2009-ben alakult és az északi régió gyógyvizeit fogják össze. Tagjai arra törekcsenek, hogy a gyógyturisztikai lehetőségek iránt érdeklődők megfelelő kínálat közül tudják kiválasztani a számukra legmegfelelőbbet. Ennek érdekében bővítették az intézmények berendezéseinek és eszközeinek körét, valamint kulturális és gasztronómiai programokat szerveznek.

Ahogy azt az alábbi táblázatban is láthatjuk az Észak-Magyarországi régióban 24 minősített gyógyvíz és 9 gyógyfürdő található, ami az országos átlagot tekintve nem kimagasló. Ám gyógybarlang és gyógygáz tekintetében az élen jár a kínálat.

1. Táblázat

Természetes gyógytényezők és gyógyfürdők hazánk régióiban

Régió	Gyógyvíz	Gyógyfürdő	Gyógybarlang	Gyógyiszap	Gyógygáz	Gyógyhely
Közép-Magyarország	32	15	1	-	-	-
Közép-Dunántúl	10	4	1	-	-	1
Nyugat-Dunántúl	47	11	-	1	-	6
Dél-Dunántúl	30	13	1	-	-	2
Észak-Magyarország	24	9	2	-	2	5
Észak-Alföld	75	17	-	2	-	3
Dél-Alföld	48	14	-	1	-	1
Ország összesen	266	83	5	4	2	18

Forrás: Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Közegészségügyi Főosztály természetes gyógytényezőkkel kapcsolatos nyilvántartásai alapján saját szerkesztés

Az összesen öt gyógybarlangból kettőt is ezen a vidéken találunk.

A Jósvafői Béke-barlang az ország első gyógybarlangja. 1952-ben, a barlang feltárása közben a mellig érő 10 °C-os vízben a kutatók nem betegedtek meg, sőt a betegen dolgozók is meggyógyultak, így fedezték fel gyógyhatását. 1995-ben az Aggteleki-hegység többi barlangjával együtt az UNESCO (United Nations Educational Scientific Cultural Organization – Egyesült Nemzetek nevelésügyi, tudományos és művelődésügyi szervezete) Világörökség részévé nyilvánították.

A Lillafüreden található Szent István-barlang levegőjének gyógyhatását az 1980-as években mutatták ki először és 1991-től folynak kezelések. Komplex terápia részeként van lehetőség légzésterápiát, zeneterápiát, relaxációt, életmód-terápiát és Kneipp-kúrát is igénybe venni.

Miskolctapolcán a híres barlangfürdő már a XVI. században terápiás hatásáról ismert volt. A XIX.-XX. század fordulójától kezdett Miskolctapolca fejlődésnek indulni, majd üdülőövezetté vált még 1934-ben hivatalosan is üdülőhellyé minősítették.

Több terv is készült a barlangok hasznosítására, hiszen köztudott volt, hogy ilyen meleg, 30 °C-os víz barlangban máshol nem létezik.

A régi fürdőépület bontásakor találnak rá egy 31,5 °C-os forrásra, melynek vízhozama igen jelentős. Az első barlangi fürdőrész 1959-ben kerül átadásra. Az 1980-as években folytatják a barlangjáratok feltárását, melynek köszönhetően 1998 és 2005 között a fürdőzésre alkalmas járatokat bővíteni tudják. Az itt található víz és a barlang klímája gyógyhatású, mely főként ízületi betegségek esetén ajánlott.

Mint hazánkban a legtöbb termálvizet, úgy Egerszalókon is a gyógyvizet fúrással találták. Habár kőolajat kerestek, helyette 69 °C-os vizet találtak. 1992-ben az Egészségügyi Minisztérium az egerszalóki termálvizet gyógyvízzé minősítette. A kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos víz gyulladáscsökkentő hatású és ízületi kopásokra, pikkelysömörre, illetve ekcémára is javallott. A 65-68 fokos gyógyvíz összetételénél fogva a kénes gyógyvizek kategóriájába tartozik és az általa létrehozott mészkődomb a környék szimbólumává vált. A világon ezen kívül még két helyen található hasonló képződmény, Törökországban, illetve az Egyesült Államokbeli Yellowstone Nemzeti Parkban.

A Bükk hegység nyugati lábánál található Bükkszék, mely a 39 °C hőmérsékletű Salvus gyógyvizéről vált híressé. A Salvus víz nagy oldott ásványi sótartalmú, alkáli-hidrogén-karbonátos-kloridos, brómos-jodidos gyógyvizek csoportjába tartozik. Anyagcsere, emésztőrendszeri, valamint légzőszervi panaszokra is jótékony hatást fejt ki.

A gyomorsav-túlképződés és gyomorfekély mellett az asztma és különböző légúti betegségek esetén ajánlott.

A bogácsi gyógyvíz biológiai hatóanyaga alapján a kénes gyógyvizek csoportjába tartozik. A kén beépül az ízületi porcba, belélegezve tágítja a koszorús ereket, illetve az érszűkület megelőzésében is fontos szerepet játszik. A gyógyvíz hatékonyan segít a reumatikus, ízületi és mozgásszervi betegségek gyógyulásában és kiválóan alkalmazható nőgyógyászati, prosztatata- és májbetegségeknél. A hidrogén-karbonátos pára a fürdőzés közben belélegezve inhalációs úton fejti ki jótékony hatását. A gyógyvíz ivókúraként is kiválóan alkalmas például gyomorhurutra.

1939-ben, szintén kőolaj feltáró fűrés közben 875 m mélységből 30 méteres melegvízszlop tört fel. Zsóry Lajos 1940. januárjától az ásványvizet palackozott formában hozta forgalomba, majd ugyanebben az évben júliusban megnyílt az első fürdőmedence. Ugyancsak az akkori tulajdonos Zsóry készítette el a víz vegyelemzését és gyógyhatásának vizsgálatát. Az Egészségügyi Minisztérium 1968-ban a ZSÓRY I. és II. számú hévíz kutak vizét gyógyvízzé, majd 1983-ban a Mezőkövesdi Gyógy- és Strandfürdőt országos jelentőségű gyógyfürdővé nyilvánította. A víz kalcium, magnézium és hidrokarbonát tartalmának köszönhetően gyulladáscsökkentő hatású, illetve magas klorid tartalmának következtében fokozza a szervezet ellenálló-képességét és jó élénkítő hatással bír.

Infrastrukturális adottságok a régióban:

A fővárosból érkezve a régiót a legegyszerűbb és leggyorsabb módon az M3-as autópályán célszerű megközelíteni, ami már egészen Debrecenig elkészült. A másik lehetőség a 3-as főútvonal, mely Budapesttől Tornyosnémetiig húzódik átszelve az egész régiót.

Az M3-as autópályáról letérve a 21-es főutat követve eljuthatunk Észak-Magyarország legrégebbi világörökségéhez, Hollókőre, ahol a palóc hagyományok, és népi kultúra megismerésére nyílik lehetőség.

A régió három nagy megyéje közül vízrajzilag kiemelkedő Heves megye, melyet délkeletről a Tisza-tó határol, amely a vízerőműhöz tartozó víztározó, és egyben Magyarország legnagyobb mesterséges tava. A megye nagyobb folyóvizei a Tisza, a Zagyva, a Tarna, a Laskó és az Eger-patak.

A Nógrádi-medencétől a Bodroghöz húzódó hegységek ormain magasodnak Észak-Magyarország történelmi várai. A híres egri, sárospataki, diósgyőri, siroki vár mellett számos más erődítményt tekinthetünk meg.

Az Alföld fölé szinte falként tornyosuló hegyvonulatok napfényben fürdő délies lejtői a Zempléntől a Bükkön át a Mátraig neves történelmi borvidékeinknek is helyet adnak.

Az Egri borvidék, a Bükk aljai borvidék, valamint a Magyarország legnagyobb kiterjedésű történelmi borvidéke, a Mátraaljai borvidék is ebben a régióban található. A leghíresebb pedig, a világörökségi címmel is rendelkező Tokaj-hegyaljai borvidék. Ezeket a borvidékeket fogja össze a Felső-magyarországi Borút Szövetség.

A régió belül számtalan természeti és épített örökséget, valamint világörökségeket is találunk. Különösen kiemelkedő az Aggteleki-karszt, Tokaj hegyalja (a Hungarikumként nyilvántartott Tokaji borok), az egri vár és bazilika, Hollókő Ófalu, Szalajka-völgy (Fátyol vízesés), a mezőkövesdi Matyó Múzeum és ez még csak töredéke mindazon látnivalóknak, amiket e tájegység rejt magában.

Habár a turisztikai adottságok és az ezekről közölt adatok tekintetében a régió igen kiemelkedő az országban, statisztikailag kimutatott, ahogy az alábbi ábrán is látható, hogy gazdasági és társadalmi tekintetben az ország elmaradottabb térségei közé tartozik. Különösképpen a turisztikai szakemberek gyakorlati képzése, és a humánerőforrás minőségének növelése vár még fejlesztésre. Mint ahogy azt minden stratégiában és koncepcióban célként tűzik ki, itt kiemelten fontos a munkanélküliek számának csökkentése.

2. ábra

Munkanélküliségi ráta (%)

Területi egység	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Közép-Magyarország	4,0	4,5	5,2	5,1	4,7	4,6	6,6	8,9	8,8	9,2	8,7
Közép-Dunántúl	4,6	5,6	6,3	6,1	5,0	5,8	9,3	10,3	9,3	9,8	8,8
Nyugat-Dunántúl	4,6	4,6	5,9	5,7	5,0	4,9	8,6	9,2	7,4	7,4	7,8
Dél-Dunántúl	7,9	7,3	8,8	9,0	10,0	10,3	11,0	12,1	12,7	12,0	9,1
Észak-Magyarország	9,7	9,7	10,6	11,0	12,3	13,4	15,2	16,0	16,7	16,6	12,9
Észak-Alföld	6,8	7,2	9,1	10,9	10,8	12,0	14,2	14,5	14,5	13,9	14,4
Dél-Alföld	6,5	6,3	8,2	7,8	7,9	8,7	10,6	10,6	10,6	10,5	11,3
Ország összesen	5,9	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10,0	11,2	10,9	10,9	10,2

Forrás: KSH (saját szerkesztés)

2.4. Mátraderecske

A település – melyet az alábbi képen láthatunk – a Mátra északi lábánál, Budapesttől mintegy 120, Egertől 30 km-re, Heves megyében, azon belül is a Pétervására járásban helyezkedik el.

1. kép

Mátraderecske



Forrás: <http://www.matraderecske.hu/galeria/category/1-legi-felvetelek>

Neve egy pápai jegyzékben De Recske alakban, majd egy 1479-ből származó oklevélben található meg. A község lakói palócok, akiket jellegzetes, ízes palóc beszédjükéről ismerhetünk fel.

Mátraderecskén több nevezetesség is található, köztük a Kanázsvár, amely feltehetően XII. században, a tatárjárás után épült. Nevét Kanázsvár Istvánról kapta, az akkori várkapitányról. A várrom a Mátraderecske és Recsk között húzódó hegyháton található. A vár a recski kastéllyal, egy földalatti folyosón keresztül volt összeköttetésben, melynek köszönhetően a grófi család veszély esetén elmenekülhetett. Az építmény egy kőkerítésből, közepén egy őrtoronyból állt. Ma már csak az őrtorony falmaradványa látható a meredek oldalú hegycsúcs tetején.

Az egykor a falu szélére épített, de mostanra a település közepén elhelyezkedő barokk stílusú római katolikus templomot 1804-ben a Fájdalmas Szűz tiszteletére szentelték fel. A falu központjában, a régi temetőben található egy 1848-49-es szabadságharcos emlékhely, Kis János honvéddörnagy vörös márvány síremléke.

A hősök parkjába több híres ember ültetett már fát látogatása során, többek között Teller Ede világhírű atomfizikus, Gajdusek Nobel díjas orvosprofesszor és a Svéd Királyi Akadémia elnöke.

A falu szélén található a Kincses Strandfürdő, melynek vizét Az ÁNTSZ Országos Tisztiorvosi Hivatala 2011-ben gyógyvízzé minősítette. A nagy ásványi anyag tartalma miatt a gyógyvíz 2012-ben nagy károkat okozott a csőrendszerben, így azt „technikai okok miatt” a vendégek nem tudták igénybe venni.

A település nagy részén láthatóak a palóc építészet jellegzetes formái, valamint a hagyományok őrzésére is nagy hangsúlyt fektetnek az itt lakók.

A Népművészeti Házban az ide látogatók megtekinthetik és kipróbálhatják a szövés mesterségét, valamint a helyi radon gáz kutatásának történetéről is láthatnak kiállítást. A híres Mofetta gázfeltörését az 1920-as évektől kezdték kutatni.

2.5. A mofetta

A mofetta geológiai szakkifejezés, amely nagy koncentrációban széndioxidot tartalmazó, viszonylag alacsony hőfokú vulkáni kigőzölgést jelent. (www.mofetta.info)

A mofetta mintegy 2000 éves múltta tekint vissza. A római kori orvoslásban amfiteátrumszerűen kialakított medencékben történtek a kezelések. C. Plinius a művében (1973) Európa több részéről is említ kigőzölgéseket, melyeket akkor szelelő lyukaknak hívtak. Művében leírja, hogy állatokra, de még az emberekre is ártalmasak ezek a helyek.

A XVI. században Paracelsus felismerte, hogy az égési sérülések és a fekélyek gyorsabban gyógyulnak a föld mélyéről feltörő gáz hatására, valamint női betegségek esetén is használható. A széndioxid gáz értágító hatását 1858-ban Lister írta le. (www.mofetta.eu)

A hatásmechanizmus ismertté válása és a korunkban kialakult civilizációs betegségek leküzdésében elért eredmények ráirányították a figyelmet a CO₂ gázfürdő kezelések jelentőségére. A széndioxid gázt, mint fizioterápiás tényezőt a gyógyászatban már nagyon sok helyen használják.

A mesterséges szénsav-gázfürdő kezelésnek a kapuvári Lumniczer Sándor Kórházban mondhatni nagy múltja van. 1967-től folynak szénsav-gázfürdő kezelések a végtagkeringési zavarban szenvedők rehabilitációjában. A kezelés során a beteg egy speciálisan kialakított kádban fekszik, ahol a mínusz 79 °C-os szénsavhóra forró vizet engedve szénsavas köd képződik. (Ballagi, A kapuvári szénsav-gázfürdő bemutatása)

Ugyanígy, például a hévízi Szent András Reumakórházban is használják ezt a terápiát. Itt a beteg egy kabinban ülve – mint, ahogy azt a következő képen is láthatjuk – helyezkedik el, melynek ajtaja nyak-, illetve vállmagasságig ér. A kezelés időtartama 25-30 perc, egy kúra 10 kezelésből áll. Ajánlott szív- és perifériás érbetegségek esetén, érműtétek után, mozgásszervi megbetegedéseknél, illetve méregtelenítő és fogyasztó hatása is van. (Bergmann, 2014)

2. kép Széndioxid-gázfürdő



Forrás: <http://www.montimed.hu>

A természetes széndioxid szárazfürdőt Európában (Ausztria, Lengyelország, Olaszország, Románia) évszázadok óta alkalmazzák. A gáz összetételétől függően az indikáció is változhat. Például a magas kéntartalmú erdélyi mofettákat elsősorban mozgásszervi betegségekre alkalmazzák, a nagy százalékban széndioxidot tartalmazó szárazfürdő az angiológiai (alsóvégtagi érrendszerei) betegségekre van jó hatással.

A kezelés során a széndioxid a bőrön átdiffundál a szövetekbe, ahol specifikus értágító hatást gyakorol a perifériás keringésre, szekunder úton pedig a szív működésre fejt ki kedvező hemodinamikai (a vér- és nyirokerekben történő véráramlás) hatását. Így növeli a szív verő- és percvolumenét, csökkenti a vérnyomást, tágítja az arteriolákat (kis verőereket). Ez egyaránt érinti az artériás, vénás és nyirok kapilláris rendszereket. Fontos élettani hatás, hogy a szövetek és a vér CO_2 tartalmának növekedése következtében a vér szokásos oxigén telítettsége mellett a széndioxidban gazdag szövetek a vérből nagyobb oxigén mennyiséghez jutnak. Ez a hatás a bőr- és bőr alatti kötőszövetekben, valamint a belső szervekben is megnyilvánul.

A radon tartalmú forrásokat is évszázadok óta használják a különböző elváltozások kezelésére. Biológiai hatása az alfa-sugárzással függ össze, a szövetekbe 1-2 sejtrétegig hatol be, ahol lefékeződik és átadja magas energiáját. Ez a lokális nagy energia serkenti a sejtek anyagcseréjét és fokozza a reparációs folyamatokat.

Összességében elmondható, hogy a mofetta kezelés kiválóan alkalmas a végtagok verőér, visszér- és nyirokér idült betegségeiben, a cukorbetegséghez társuló szövödmények gyógyító eljárásában, valamint meggyőzőek a Raynaud szindróma kúrálásában észlelt pozitív tapasztalatok.

A következő hőterképeken – melyet Dr. Gyetvai Gyula bocsátott rendelkezésemre az interjú során – láthatjuk, hogy a végtagok vérellátása a kezelést követően javult. A felvételek szomatoinfra diagnosztikai rendszerrel készültek.

3. kép Kezelés előtti bázisfelvétel



4. kép Kezelés utáni bázisfelvétel



Forrás: ESZCSM Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal 1610/2003. Nyt.szám

5. kép Kezelés előtti felvétel



6. kép Kezelés utáni felvétel



Forrás: ESZCSM Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal 1610/2003. Nyt.szám

A termográfia elősegítheti a keringési zavarok korai felismerését, valamint a terápiák hatékonyságának nyomon-követésében nyújt segítséget. Jelen esetben láthatjuk, hogy a kezelés hatására a képen látható páciens végtagjaiban a keringés nagymértékben javult.

Erdélyben a természetes mofetta kezelést már több, mint 600 éve használják a népi gyógyászatban, így elmondható, hogy ennek a terápiának ott már hagyománya van.

2.6. Erdély mofettái

Románia erdélyi részén sok fürdőintézetben, különböző összetételű gázfeltöréseket találhatunk. Már a XIV. században rendszeresen alkalmazták a csíki és a háromszéki gázömléseket sebek kezelésére. A mofetták köré gyakran építettek gyógyfürdőket, vagy csak egyszerű ülő alkalmatosságokat, hiszen a mélyedésben lévő széndioxid nehezebb, mint a levegő, ezért leülepszik, így álló helyzetben, vagy ülve is lehet ott gyógyulni.

Néhány ismertebb erdélyi mofetta rövid ismertetése:

Kovászna

Kovászna városa országos jelentőségű fürdő- és üdülőhely, amely a Háromszéki-havasok lábánál található. Gyakran nevezik az „ezer borvizek városának” is, hiszen a Kovászna patak völgye nagyon gazdag gyógyhatású ásványvizekben. A vizek és mofetták gyógyhatását már régen felismerték és egész évben hasznosítják, melyek a harmad-negyedidőszaki vulkáni utóhatás eredményei. Eme értékek feltárása az 1850-es évekre tehető. Kisebb területen alkalikus, enyhén sós, vasas és szénsavas vizek egyaránt megtalálhatók. A fürdőélet az 1880-as évektől indult virágzásnak. 1881-ben megalakult a fürdő-részvénytársaság, így a város a gyógyfürdők közé került.

A fürdőváros földtani csodája a szénsavas, sós ízű iszapvulkán, mely a városközpontban található. A gázfeltörés átjárja az iszapot, ami állandó fortyogásban van. Itt található a Bene mofetta, melynek CO₂ tartalma 98 % körül van, valamint radont is tartalmaz. Több ház pincéjében, alacsony légnyomásnál észlelték a feltörő gázt, a gödörből a talajt kiemelték, tetejét bedeszkázták – ahol csak az ember feje látszott ki – és ezekben a helységekben így módon gőzlöket létesítettek. A kezelést szív- és érrendszeri betegségek, bőrbetegségek, vesebántalmak, endokrin és női betegségek, valamint mozgásszervi megbetegedések esetén javasolják.

A fürdővárosban 15 szálloda és panzió áll a gyógyulni-, vagy üdülni vágyók rendelkezésére, valamint itt működik az ország legelismertebb szív- és érrendszeri rehabilitációs kórháza.

Torja – Bálványosfüred

Bálványosfüred a Csomád-Bálványos Natura 2000 Természetvédelmi Terület része, amely három fürdőtelep összeolvadásából jött létre: a Torjai Büdös-, a Csiszár-, és a Várpadi (vagy más néven Transilvânia) fürdő egyesítésével. A vidék mélyén vulkanikus és üledékes kőzetek is fellelhetők, melynek köszönhetően a feltörő széndioxid és kénhidrogén változatos ásványvízforrások keletkezését segítette elő. Talán sehol máshol nem is találunk ilyen kis területen ilyen változatos összetételű gyógyforrást, mint itt. Előfordul savanyú, sós, vasas, timsós és kénsavas víz is. Az itt található vizeknek és gázoknak aránylag magas természetes radioaktivitása van.

A száraz gázfürdő a szív- és érrendszeri bántalmakban szenvedőknek egy természetes gyógytényező. A vidék Délkelet-Erdély egyik leghíresebb gyógyfürdője, így hazai és külföldi híres geológusok, vegyészek és balneológus-orvosok is fordultak már meg itt.

Európa legnagyobb mofettája is itt található, a 14 méter hosszú Büdös-hegy oldalában lévő Büdös-barlang. Régen kénbánya ürege volt ez a barlang, így a falait sárga terméskén réteg borítja, mely most a gáz szintjét is jelzi. Naponta mintegy 2000 m³ tiszta széndioxid gáz illan el a barlang üregéből, mellyel megelőzi a nápolyi Kutya-barlangot. Enyhén kénsavas vitriolos csepegéseit szembajok kezelésére használják. A mofetták és a vizek gyógyhatását évszázadokon keresztül csak a helyiek ismerték, és csak a XIX. századtól kezdték el javasolni az orvosok betegségek gyógyítására. (Jánosi et al., 2005)

A környéken olyan nagymértékben tör fel a széndioxid a földből, hogy egyes helyeken hiányzik a növényzet. Ilyen hely a Halál-völgy néven emlegetett völgy, ahol, ha a madarak a gáz szint alá kerülnek, elpusztulnak.

Málnás – Málnásfürdő

A Baróti-hegység keleti lábainál elterülő fürdőhelyen feltörő források gyógyhatását már a XVIII. században ismerték a környékeliek. A XIX. században már szépen kialakított villák, fürdőépületek várták az idelátogatókat. Szem- és fülgőzölőt is kialakítottak, ahol a gáz csöveken érkezik a helyiségekbe, és szem-, illetve fülbántalmakra alkalmazzák. Mára azonban az ipar térhódítása miatt a fürdő elveszítette eredeti jellegét és negatívan befolyásolta a fürdőfejlesztést.

2.7. A Mátraderecskei Széndioxid Gyógygázfürdő

A Mátraderecske térségében fellelhető gáz nagy mennyiségű, erősen töredezett triász kori karsztvíztároló rétegek repedésein keresztül érkezik a felszínre. Az eocén vulkáni andeziten keresztül a gáz a felszín felé szivárog, ahol a gázrekesztő fiatal üledék takarója alól mintegy 1000 méter mélységből, átlagosan 400 l/óra intenzitással a felszínre tör.

A mátraderecskei gyógygáz összetételét tekintve a 78-95 térfogatszázalék (a továbbiakban tf%) széndioxid mellett 1,60 tf% oxigént, 7,13 tf% nitrogént és 5,11 tf% metánt tartalmaz. Radon tartalma viszonylag magas, 5-10 tf%, radioaktivitása átlagosan 125 kBq/m³.

Az 1992-ben megjelent helyi újság cikkében még csak találgatásokat olvashatunk arra vonatkozóan, hogy a Darnó-völgye szeizmológiailag aktív törésvonal mentén milyen gázok és azok milyen mennyiségben törnek a felszínre. A tömegesen észlelt baromfi pusztulások aggodalmat keltettek az ott lakók körében. Amit már akkor tudtak az az, hogy a széndioxid és a metán meglehetősen nagy veszélyt jelenthet és a radon akár gyógyhatású is lehet. Ekkor tehát elkezdődött a kutatók munkája.

Eközben 1992-ben a Magyar Angiológiai Társaság és a Magyar Rehabilitációs Társaság közös szervezésében „A perifériás érbetegek rehabilitációja” címmel kerekasztal konferenciát, majd 1994-ben a Magyar Balneológiai Egyesület felkérésére szimpóziumot rendeztek Kapuváron a szénsavgáz-fürdő gyógyászati jelentőségéről. Itt már említést tesznek egy bizonyos Tóth-ról, aki ismertette a rendezvényen a mátraderecskei radon tartalmú, természetes CO₂ gázömlés gyógyászati felhasználásának lehetőségét.

Az első kezelő helységet 1994 májusától üzemeltették. A természetes módon feláramló és gyógyászati célt szolgáló széndioxid gázforrást az elvégzett vizsgálatok alapján az Egészségügyi Minisztérium Országos Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főigazgatósága 1999-ben gyógygázzá minősítette. Ebben a kis faházban – melyet az alábbi képen láthatunk – a kezelések álló helyeken történtek.

7. kép

A régi épület



Forrás: saját készítés

2001 és 2003 között épült az új gyógyászati központ, ahol 2005 óta folynak kezelések, és amit 2006-ban Gyógygázfürdő Intézménnyé minősítettek. Itt már két medence található, ahol egy időben 2x16 embert, tehát összesen 32 főt tudnak kezelni.

A következő képeken a Gyógygázfürdő Intézményt, valamint a Mofetta kezelést láthatjuk.

8. kép

Gyógyászati Központ



Forrás: saját készítés

9. kép

Mofetta kezelés



Forrás: saját készítés

A mofetta kezelés száma – mint ahogy azt a mátradereskei Gyógygázfürdő Intézmény vezetőjétől, Szőnyiné Tóth Zsuzsannától megtudtam – az elmúlt 20 évben közel 400.000-re tehető. Ehhez a számhoz nagyban hozzájárult, hogy 2012. augusztus elsejétől az orvosi rehabilitáció céljából OEP támogatással (gyógyászati ellátásokról szóló 5/2004. XI. 19. EüM rendelet 1. § (2) bekezdés c) pontja alapján) igénybe vehető a kezelés, tehát a normál ár (1.700,- Ft) helyett csupán 680,- Ft-ba kerül. A kezeléseket receptre a szakorvos írhatja fel, akinek jogosultsága van útiköltség térítés céljából dokumentumot is kiadni. Egy évben 2 x 15 kezelést támogat az OEP, napi egy kezeléssel. Akár kúra, akár kipróbálás céljából való igénybevétel esetén szükséges egy laborvizsgálati eredmény, EKG, illetve a betegséget érintő régebbi orvosi dokumentációk.

A 2012-es év a Mofetta történetének sikerévé volt, hiszen – ahogy a Mátradereskei Hírmondó XIX. évf. 1. számából kiderül – az első féléves adatok 10,78 %-os, a második féléves adatok további 30-40 %-os növekedést mutattak.

A kúra időtartama 25, míg a próbakezelésé 15 perc. A Doppler vizsgálat megmutatja, hogy a végtagi nagyartériák lefutása, falának vastagsága, a belső felszínen lévő felrakódásoknak milyen mértékű a nagysága, összetétele. Az áramlási sebesség paramétereiből – mely a különböző érszakaszokon mérhető – következtetni lehet az érszűkület mértékére.

Ebből a vizsgálatból, amennyiben a beteg a kúra megkezdése előtt, illetve annak befejeztével is igénybe veszi megállapítható, hogy állapota milyen mértékben javult.

A gyógyintézetben a mofettán kívül különböző masszázsek, gyógytorna, illetve fizioterápiás kezelések is igénybe vehetők.

Ahogy Kissné Kiss Erika kutatási asszisztens és programszervezőtől az interjú során megtudtam, a mofettát nem csak a különböző mozgásszervi-, érrendszeri-, illetve cukorbetegség szövődményeiben szenvedő betegek keresik fel, de a sportolók is előnyben részesítik ezt a „természetes doppingszert”. Mivel a mofettának keringés fokozó hatása van, ezáltal a teljesítmény is megnő. Ez nem csupán az élsportolóknak, táncosoknak kedvez, de általános közérzetjavítónak is kiválóan alkalmas.

A gyógyintézet szolgáltatási spektruma azonban itt még nem ér véget, ugyanis a kúrára járó egyéneknek három típusú kirándulást is szerveznek. Az úgynevezett „nosztalgia kiránduláson” az emberek megismerhetik Mátraderecske nevezetességeit, egy másik, hosszabb program keretein belül lehetőség nyílik a környékbeli nevezetességek megtekintésére, illetve a bükkszéki salvus-vizes gyógyfürdőbe is szerveznek kirándulásokat.

A közlekedés tekintetében három távolabbi településről (Eger, Pétervására, Salgótarján) közvetlen autóbusz járattal megközelíthető Mátraderecske. Ez részben egy aláírásgyűjtő akció kereteiben került megvalósításra. Nagy sikert aratott a 2013. augusztusában beállított „Mofetta járat”, mely nem csak a kúrára érkező betegek közlekedését segíti, de a lakosság is széles körben igénybe veheti.

A Gyógyintézet jövőbeni nagy lehetőségei között szerepel a már építés alatt lévő gyógyszálló befejezése. A Mátraderecskei Hírmondó XVIII. évf. 3. számából kiderül, hogy az építkezés már 2012. október előtti időszakban megkezdődött. A Mofettával szemben lévő ingatlanon álló félkész épület – melyet az alábbi képen láthatunk – a tervek szerint egy 100 férőhelyes 4 csillagos gyógyszálló lesz, 10. kép A gyógyszálló mely a legmodernebb felszereltséggel és egy érdiagnosztikai központtal várja az ide látogatókat. Amennyiben a pályázat sikeres lesz és felépül a szálloda, úgy negyven új munkahely lesz a faluban.



Forrás: saját készítés

3. Módszertani áttekintés

Dolgozatom megírásához szekunder és primer kutatásokat végeztem. A témához kapcsolódó, rendelkezésre álló adatokat, könyveket, elemzéseket összegyűjtöttem és feldolgoztam, valamint a kutatási céljaim elérése érdekében a primer információgyűjtés mindhárom módszerét alkalmaztam. Az interjúkat a következő személyekkel végeztem:

Dr. Mándó Zsuzsanna a hévízi Szent András Reumakórház orvos-igazgatója,

Dr. Gyetvai Gyula belgyógyász főorvos (korábban a Mátradereskei Mofetta igazgatója),

Szőnyiné Tóth Zsuzsanna a Mátradereskei Gyógygázfürdő Intézmény ügyvezető igazgatója,

Kissné Kiss Erika kutatási asszisztens és programszervező.

3.1. A kutatás célja

Kutatásommal arra a kérdésemre kerestem elsősorban a választ, hogy ismerik-e az emberek a mofettát. Úgy gondolom, hogy ezt a kezelést szélesebb körben kellene megismertetni először az orvosokkal, szakemberekkel, majd általuk az érintett betegekkel.

Vizsgálatommal arra a problémára szeretnék rávilágítani, hogy bár a mátradereskei széndioxid szárazfürdő majdnem húsz éves múlttal rendelkezik, országos viszonylatban nincs kiterjedt információs hálózata, mellyel az érintettek körét bővíteni tudná.

Bizonyítani szeretném továbbá, hogy az emberek többsége nincs tisztában a mofettával, sem mint jelenség, sem mint gyógytényező

Szekunder kutatások

Az általam felhasznált szakkönyvek, szakcikk, előadások segítségével sok olyan információhoz jutottam a témát illetően, amik megalapozták a későbbi primer kutatásaimat.

Primer kutatások

Kutatásom két fő részből tevődik össze. Egyrészt interjúkat (2. melléklet / Interjú) készítettem a témában leginkább érintett és jártas szakemberekkel. Ezzel a kvalitatív módszerrel minőségi adatokat gyűjtöttem, melynek eredményét nem egyenként felsorolva, hanem az adott témához leginkább kapcsolódva, részletenként írom le.

Másrészt kvantitatív, tehát számszerű adatokat gyűjtöttem, az általam összeállított két kérdőív segítségével. A téma bővebb feltárását 2014. júliusában kezdtem el Mátraderecskén, ahol a kezelésen résztvevők közül sokan kitöltötték az általam szerkesztett kérdőívet (3. melléklet / Kérdőív 1). A minta kiválasztása véletlenszerűen történt, valamint a részvétel névtelen volt és önkéntes. A kérdőívben összesen 15 kérdést állítottam össze. Az első három kérdés általános adatokra vonatkozott, mint nem, kor és lakhely. A többi 14 kérdés közül 10 nyílt és 4 zárt kérdés volt. A konkrét kutatási célhoz öt kérdés kapcsolódott szorosan. Összesen 67 fő töltötte ki.

A második kérdőív (4. melléklet / Kérdőív 2.) online került terjesztésre, itt arra voltam kíváncsi, hogy a köztudatban mennyire jelent meg a mofetta, mint jelenség, illetve az emberek mennyire tartanák fontosnak egy betegforum létrehozását a világhálón. Ebben az esetben is tartalmazott a kérdőív nyílt, illetve zárt kérdéseket, valamint személyes adatok.

Ugyanakkor nem csak kérdeztem, aktív résztvevője is voltam a folyamatoknak. Figyeltem a kezelték reakcióit a kezelés során, illetve magam is kipróbáltam a mofetta kezelést.

3.2. Kutatási hipotézisek

Kutatásomat az alábbi hipotézisek feltárására készítettem el:

- Az emberek általában nem ismerik a mofettát.
- Az emberek nem tudják mire használható a mofetta, még azok sem, akiknek olyan problémája van, melyen lehetne vele segíteni.
- Az emberek informálásában nagy jelentőséggel bírna egy hiteles betegklub / betegforum létrehozása.

4. Eredmények

4.1. Primer kutatás által meg tudott információk

Kissné Kiss Erikával folytatott beszélgetés során konstatáltam, hogy bár próbál nagy hangsúlyt fektetni az Intézmény a marketingtevékenységét illetően, a célcsoporthoz még mindig nem kellő mértékben jut el az információ. Persze ezt egyrészt a Gyógygázfürdő önfenntartásából adódó anyagi keret mértéke határolja be, másrészt a tény, hogy mindenkit ugyanazzal a marketing eszközzel nem lehet elérni.

A kutatási asszisztens és programszervező hölgy hozzáállása, törekvései azok a szakmán belüli követendő példák, melyek számos intézményben példaértékűek lehetnek.

Dr. Gyetvai Gyula, belgyógyász főorvos a szakma egyik kiemelkedő alakja. Ő volt a Mátradereskei Mofetta igazgató-főorvosa, akinek köszönhetően a mofetta kezelés már azok számára is elérhető, akik eddig anyagi körülményeik miatt nem tudták igénybe venni. Az idén 76 éves orvos a Parádfürdői Állami Kórházban még mindig praktizál. Az interjú során többször megemlítette, hogy a helyi infrastruktúra fejlesztése a település egyik égető problémái közé tartozik. Tehát meg kell teremteni a megfelelő kínálatot ahhoz, hogy a kereslet igényeit kielégíthessük. A belgyógyász orvos is azon kevesek közé tartozik, akik fáradságot nem ismerve küzdenek a célok elérése érdekében.

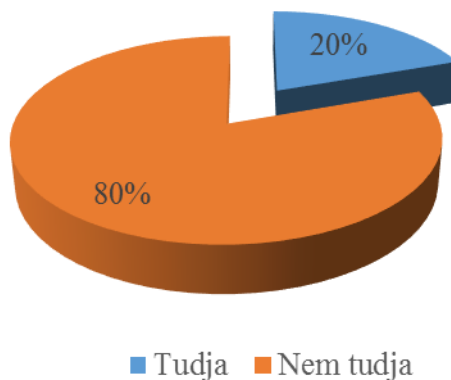
Dr. Mándó Zsuzsannát a mofetta kezelés folyamatáról, annak hatásairól kérdeztem. Laikus szemmel nem egyszerű megérteni, hogy egy ilyen természetes gyógymódot miért nem preferálnak a gyógyszerekkel szemben.

Itt vetődött fel egy betegklub, vagy betegfórum szervezésének ötlete is, ahol az azonos betegségben szenvedők aktuális és hiteles információkhoz juthatnának. A későbbiekben rátaláltam a Nemzeti Betegfórumra (a továbbiakban: NBF), amely a WebOrvos honlapján olvashatóan már 2013. májusában megalakult. A fórumnak sajnos nem találtam hivatalos honlapját, csak egy közösségi oldalon olvastam az általuk közzétett aktuális híreket.

4.2. Kérdőíves felmérés eredményei

Először az interneten közzétett 98 fő által kitöltött kérdőívem (Kérdőív 2.) eredményeit mutatom be, melyek általános kérdéseket tartalmaztak. Az első, kutatásomat legjobban érintő kérdésem eredménye a következő:

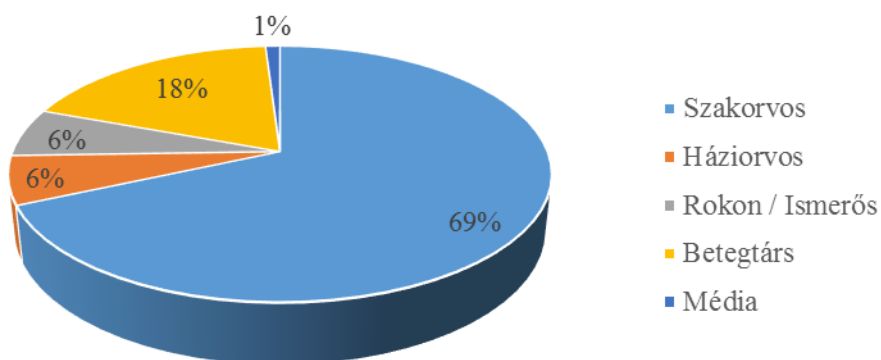
Tudja-e, hogy mi a mofetta?



Ebből a kördiagramból jól látszik, hogy az a hipotézis, miszerint az emberek általában nincsenek tisztában a mofetta jelentésével (80 %), beigazolódott.

A kérdésre, hogy az emberek általában kitől tartják megbízhatónak az információt kezelések hatásairól, a következő eredményt kaptam.

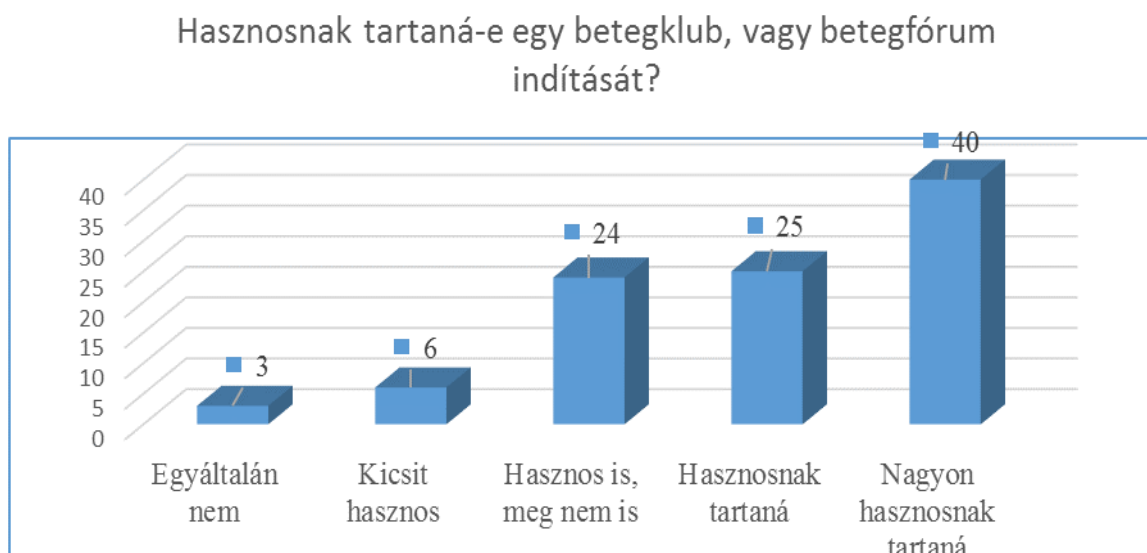
Kitől/Kiktől tartja hitelesnek az információt 1-1 kezelést illetően?



A kördiagramról leolvasható, hogy a megkérdezettek 69 %-a a szakorvostól tartja hitelesnek az információt. A második helyen a betegtársukat jelölték meg az emberek – itt csupán 18 %-

ban – ami arra enged következtetni, hogy azért adták meg ilyen kevés számban az azonos betegségben szenvedőket, mint információforrást, mert nincs lehetőségük a kommunikációra.

Az alábbi kérdésre, miszerint hasznosnak találnának-e egy hiteles betegklub, vagy betegfórum létrehozását, a következő eredményt kaptam:



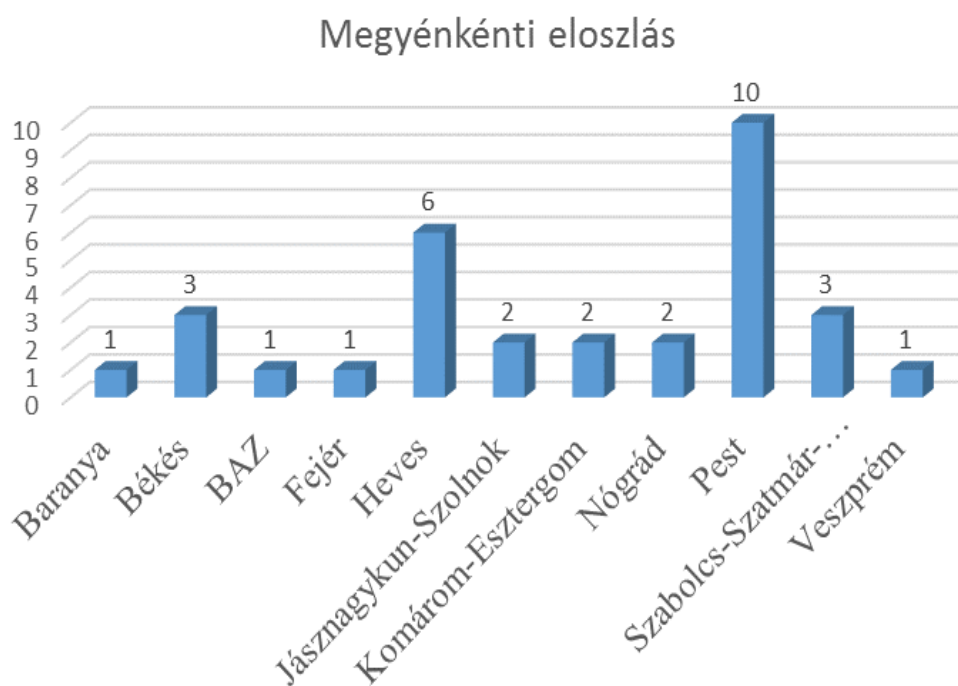
Mivel ezt a kérdőívet interneten osztottam meg, nagy százalékban (44 %-ban) 16-22 év közöttiek töltötték ki, akiknek – saját bevallásuk szerint – nincs egészségügyi problémájuk, így érthető, hogy ebben a témában semlegesen nyilatkoztak. Ugyanakkor majdnem 41 %-a a válaszadóknak nyilatkozta azt, hogy nagyon hasznosnak tartana egy betegfórumot. A kapott eredmények szerint a megkérdezettek valószínűleg még nem hallottak az NBF-ről, habár az már másfél éve működik, ezért ennek népszerűsítésére lenne szükség.

A kezelésen résztvevők közötti kérdőívezés (Kérdőív 1.) során arra voltam kíváncsi, hogy ők mennyire vannak tisztában a mofettával, illetve a kezelés alatt éreztek-e bármilyen hatást. Néhány esetben nem várt eredményeket kaptam.

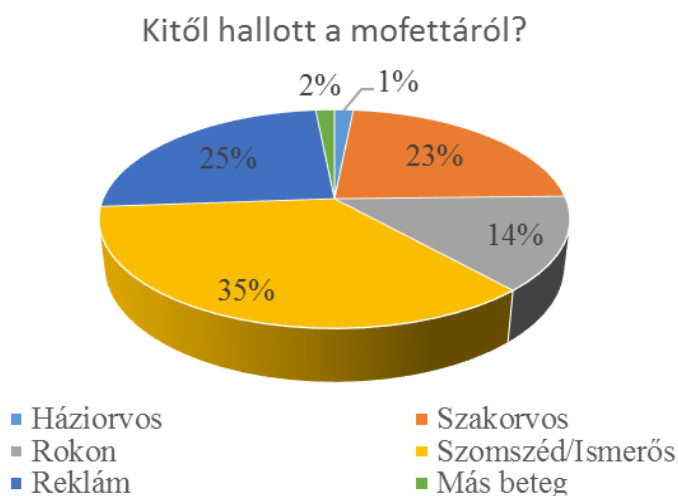
Tőlük is megkérdeztem, hogy tudják-e mi is az a mofetta. Alig fele tudta pontosan megmondani, holott éppen ezt a kezelést vették igénybe.

Akik tudták, hogy mi a mofetta, vajon honnan érkeztek? A „helyesen válaszolók” megyénkénti eloszlása a következőképpen alakult:

Nagy meglepetésemre nem mutattak kiemelkedő eredményt a környékbeliek tájékozottsága, viszont meglepő eredmény, hogy akik Pest megyéből érkeztek, aránylag pontosan le tudták írni a mofetta lényegét.



Fontos volt számomra megtudni, hogy a kezelt betegek milyen forrásból értesültek a lehetőségről.

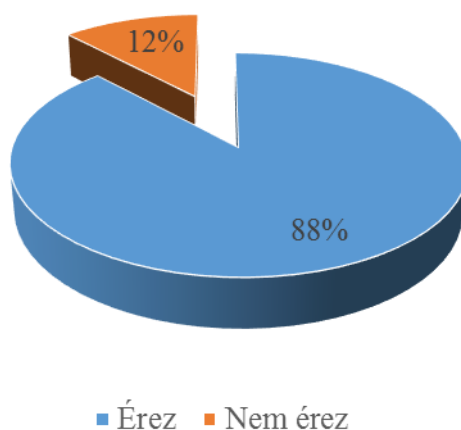


Jól látszik, hogy a kezelt betegek többsége szomszédja, illetve ismerőse által értesült a mofetta kezelésről. Más betegről a kezelt betegek csupán 1 %-a értesült a mofettáról, szintén bizonyítva azt a tényt, hogy – habár már létezik az NBF – nem működik még megfelelően a fórum. Lehet, hogy a civil szervezetek és a kormányjavaslatok között jó összekötő szerepet tölt be ez a kezdeményezés, de a betegek, akik számára fontos lenne az újdonságok ismerete, nem értesülnek róluk.

Nagy jelentőséggel bír a reklám szerepe. A megkérdezettek ¼-e adta ugyanis azt a választ, miszerint reklámból értesült a Mofettáról. Ezen belül az internet, mint reklámfelület állt az első helyen, ezt követte a televízió, illetve rádió által propagált információ, majd főként a helyiek közül az újság szerepe sem elhanyagolható.

Mivel saját magam is kipróbáltam a mofettát, kíváncsi voltam, a többi páciens érez-e valamit a kezelés alatt. Nem volt meglepő az eredmény.

A kezelés alatt érez-e valamilyen hatást?



Ahogy jómagam is tapasztaltam, a vérkeringés felfokozásával melegségérzet tölti el az embert a lába ujjától a térde magasságáig. Enyhe bizsergésről, csipkedő érzésekről is beszámoltak a kérdezettek. Kellemetlen hatásokról csupán páran számoltak be, ez esetben fejfájást, szédülést tapasztaltak a medencében ülve. Fontos a szabályok betartása is, miszerint nem lehet hirtelen mozdulatokat tenni, gyorsan lemenni a kezelő térbe. Amennyiben valaki mégis figyelmetlen e tekintetben, úgy könnyen megszedülhet.

5. Konklúzió, fejlesztési javaslatok

Ahogy az számomra az interjúk és a kérdőívek eredményeinek elemzése során nyilvánvalóvá vált, a mofetta egy hatalmas lehetőség a betegségek kialakulásának megelőzésében és annak kezelésében is.

Bár már sokan felismerték a prevenció jelentőségét, az állami szinten való támogatás mégsem ez irányban mutat növekvő tendenciát. Véleményem szerint fontos belátni azt a tényt, miszerint a betegségek megelőzése kevesebb anyagi forrást igényel, míg a kezelés a beteg és az állam részéről is jóval nagyobb többlet költséggel jár.

Az Észak-Magyarországi Régióban az elmúlt években, az egészségturisztika viszonylatában elsősorban a termálturizmus fejlődött, azonban a régió versenyképességének növelése érdekében további egészségturisztikai lehetőségek kiaknázására van szükség, mint amilyen a mofetta is. A régió belföldi gyógyturista forgalmát nagymértékben növelte a széndioxid-gyógygáz kezelés társadalombiztosítási támogatása, ugyanakkor fontos szempont lenne új piacok megcélzása is. Európában egyedülálló gyógymódról van szó, amely az eddig ismert eredményessége alapján domináns gyógyászati stratégiának tekinthető.

Kutatásaim alapján mindhárom hipotézisem beigazolódott, melyek alapján a következő téziseket állapítom meg:

- Az emberek általában nem ismerik a mofettát.
- Az emberek nem tudják mire használható a mofetta, még azok sem, akiknek olyan problémája van, melyen lehetne vele segíteni.
- Az emberek informálásában nagy jelentőséggel bírna egy hiteles betegklub / betegforum létrehozása.

Irodalomjegyzék

- Bergmann A. (2014): Hévízi Gyógymódok, SpringMed Kiadó, Budapest
- C. Plinius Secundus (1973): A természet históriája, Kriterion Könyvkiadó, Budapest
- Halmos T., Kautzky L. (1998): Új utak az egészségmegőrzésben
- Jánosi Cs., Péter É., Herczeg Á., Potozky L., Köllő M., Kolumbán G., Unger Z., Somlósi L., Jánosi K.; Jánosi Cs., Péter É., Herczeg Á., Takács E.; (2005): Székelyföldi fürdők gyógyhelyek; Ars Topia Alapítvány, Budapest, B.K.L. Kiadó, Szombathely
- Kincses Gy. (2009): Az egészségturizmus magyarországi perspektívái – egy megújított stratégia ágazati szempontjai
- Lengyel M. (2004): A turizmus általános elmélete
- Lőke Zs. (2014): Desztinációmenedzsment az egészségturizmusban
- Michalkó G. (2004): A turizmuselmélet alapjai
- Sebkezelés-Sebgyógyulás Folyóirat 2004. V. évfolyam, 1. szám
- Miskolci Egyetem Közleménye, (2011) A sorozat, Bányászat, 81. kötet: A hévíz-, ásvány- és gyógyvízgazdálkodás kérdései hatósági szemmel, kiemelten Egerszalók-Demjén térség vizsgálatára

Internetes Források:

Észak-Magyarország Régió Turizmusfejlesztési Stratégiája 2007-2013

<http://2010-2014.kormany.hu/download/9/8e/20000/eszak-Magyarország.pdf#!DocumentBrowse>

Észak-Magyarország régió intelligens innovációs szakosodási stratégiája 2014-2020

(http://www.norria.hu/files/952/EM_S3_Strategia.pdf)

Országos egészségturizmus fejlesztési stratégia

(<http://20102014.kormany.hu/download/b/8e/20000/Egeszsegturizmusstrategia.pdf#!DocumentBrowse>)

Turizmus Magyarországon 1990-2002 (neta.itthon.hu/download.php?docID=165)

Turizmusfejlesztési stratégia - SZAKMAI VITAIRAT –

http://www.terport.hu/webfm_send/2704

Egészségtudományi Fogalomtár

(<http://fogalomtar.eski.hu/index.php/Eg%C3%A9szs%C3%A9gturizmus>)

Az egészségügyi turizmus jövőképe, szükséges fejlesztési irányai (Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet, 210)

http://www.eski.hu/new3/gyogyturizmus/zip_doc_2010/ESKI%20egeszsegturizmus%2020100607.pdf

Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005-2013

http://szakmai.itthon.hu/documents/28123/121718/440_nemzeti_turizmusfejl_strat052013.pdf/7f4e0c2f-ddeb-4d23-9150-000e3bb4d628

Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014-2024

<https://www.nth.gov.hu/hu/media/download/260>

A gyógyturizmusban érintett települések Magyarországon

www.itthon.hu/.../Gyogyturizmus/2aa428a7-1354-4b89-b8f8-e2d550379e07
http://itthon.hu/magyarorszag_i_turisztikai_informaciok/-/article/14204/gyogyito-viz
http://www.fatosz.eu/ftp/tamop_kepzes/irodalom/turizmus_alapismeretek.pdf
<http://statinfo.ksh.hu/Stainfo/haViewer.jsp>
<http://www.matraderecske.hu/telepulesunk/47-a-telepules-tortenete>
http://www.szallodamenedzsmnt.ektf.hu/dvd/tananyagok/turizmus_foldrajz.html
<http://www.gyogyvizek.hu/hu/gyogyfurdok/kincses-strandfurdo.html>
http://www.matarka.hu/koz/ISSN_1417-5398/81k_2011/ISSN_1417-5398_81k_2011_043-050.pdf
<http://matrahegy.hu/telepulesek/matraderecske>
http://www.volcanodiscovery.com/laacher_see.html
http://www.turizmusonline.hu/belfold/cikk/a_romanok_a_turizmusban_is_hasznositjak_a_magyar_klasztertapasztalatokat
<http://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/Balvanyos.html>
<http://erbetegsegek.com/image/temak/tovabbkepzes/33nyomtat.pdf>
<http://www.termalfurdo.net/cikk/158>
<http://egeszsegturizmus.itthon.hu/gyogybarlangok>
<http://www.jaras.info.hu/jarasok-terkepe/jarasok-heves-megyeben>
http://www.kapuvár.hu/_site/doc/text27411/szensav_bemutatasa.pdf
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf027.html

1. számú melléklet – Új Hírnök

Új Hírnök

1992. március 2.

SEM KUPA SEM CSOBA NEM SEGÍTHET

- Tekervények, de nem a fejben
- Kártérítés járna, perelni még sincs értelme
- Erőlködnek a gilisztások

Nagyjából a nyolcvanas évek elejétől kezdődött el Nyugat-Európában a természetes anyagok, termékek iránti érdeklődés. A fejlett mezőgazdaságban sorra bukkantak fel az újabbnál újabb környezetha-

rát technológiák, mint például a bihumuszos növénytermesztés is. Az egyre növekvő igényeket többek között Magyarország lett volna feladata kielégíteni, ezért rövid idő alatt olyan vállalkozáshul-

lám söpört végig az országon, mint előtte még soha. Az indusztriális mezőgazdasághoz azonban szükség volt körülbelül 200 ezer forintra. Annak sem kellett, hogy fájjon a feje, aki ennyit nem tudott összekaparni a családi pénztárból. Az OTP szinte gondolkodás nélkül megtérte minden kérelmezőnek a hitelt. Szép idők voltak, ám ma már főhet a feje mind a vállalkozónak, mind a banknak. Rövid idő alatt eladhatatlanná vált a bihumusz, az országban több tízezer családi vállalkozás bukását okozva.

Február 22-én meglehetősen különös társaságnak, a magyar volt gilisztatényésztő-vállalkozóknak, illetve fórumuknak adott otthont a szerencsi iskola. A pörül járt emberek higgadt hangú meghívót küldtek a pénzügyminiszternek és Miskolc város polgármesterének is - aki korábban tudvalevőleg a legnagyobb helyi gilisztatényésztő, az azóta már csődbe ment Agirt Rt. ügyvezető-igazgatója volt -, hogy közösen találjanak ki valamilyen megoldást a jelenlegi tarthatatlan állapotok orvoslására. A felvett hitelek törlesztése ugyanis annyira megterhelte a hoppon maradt családokat, hogy megélhetésük kerül veszélybe. Megminkes a fizetnének, amikor az üzlet bedugulásáért a termelőt csoportok, az Agirt-főle részvénytársaságok a felelősek. A vendégek azonban nem érkeztek meg.

Sehaj, nélkülük is léphetünk - gondolták az egykori termelők. Az OTP jelenlévő képviselője viszont abszurd ötletnek tartotta, hogy a pénz-

intőzet tekintsen el az ilyen célra felvett hitelek és kamatainak törlesztésétől, pedig csak a tömegkatasztrófa valódi vétkeseinek, a felelősségrevonása, a fizetési köteleesség áthárítása nyugtathatta volna meg a pörül járt embereket. A perre ugyan jog adta lehetőség van minden egykori kistermelőnek, ám még mielőtt elbírázták volna magukat a szerencsi gilisztás-fórum résztvevői, kiderült, hogy teljesen felesleges a törvény elé menni. Az akkori társaságok már régesrégön tönkrementek, a pénzüket elköltötték, maradék vagyontukat lefoglalták a legzsemfülesebbek.

Szerencsén behízyosodott, tanácskoznak akár minden héten a rászédett emberek, nem lesz, aki kifizesse helyettük a csekket. Belevágtak, kockáztattak, veszítettek. Csak az a fájó, hogy mindehhez az össznépi játékhöz (szinte mindenkinek a család, közeli ismeretségi körében volt humusztermesztő) az állam asszisztált, hitelt osztott. Arra, hogy valaki is meggyőződjön a megtermelt áru összegyűjtőinek, a munka irányítóinak hozzáértéséről, senki sem gondolt.

Most marad a kormánynak címzett petíció, meg a Parlament előtti tüntetés. Megmondom észintén, nem nagyon hiszem, hogy az majd kisegíti a hajból az egykor oly lendülettel gilisztatényésztésbe vágó vállalkozókat.

Mindzeccel együtt talán most is tudomásul vehetnék végre, hogy minden vállalkozásban ott van a bukás lehetősége is.

t.

A pokol kapujában

Mátraderecske közvetlen életveszélyben?

Nyolc rengést regisztráltak

Az utóbbi időben egyre több információ került napvilágra Mátraderecskeiről. A földön fel- törő gázok lassan gyarapodnak. Ma már nem titok, hogy a szén- dioxid és metán mellett radon is mérgező (1). Hogy milyen értékeket regisztráltak, még nem tudni. Értékelések, várhatóan március végére készül el.

Am Mátraderecsken ettől még teljes "nyugalomban" emberek élnek szerény hétköznapi- juk. Mit sem tudva arról, hogy mi zajlik körülöttük. Évezdeket óta semmi felét nem észlelték, hogy ez káros hatással lenne rájuk. Persze meglehet, ilyen irányban nem is tájékozódtak. A megfigyeléseket másval magyarosított. Ennek szakszerű megválasztása csak az egészségügyi felmérés elvégzése után történhet majd meg. Hasonlóan el kell készíteni Mátraderecske Radon-térképét is. Ez alapján elkerülhető, hogy káros hírek borzálják a kedélyeket. Most ugyanis többféle információ is "tartja magát". Vannak, akik csupán tízszeres háttérugrás- ról emlekedéssel beszélnek, mások viszont százszoros érték- növekedésről. Kinak van, lehet igaz?

Az olvasóknak szakemberek a közérthető módon választva nem titkolják: "Elfordulhat- nak kiugróan magas értékek is. Önmagában ez még kevés...

- a kutatók számára. Ók nyilván jól ismerik ezeket a folyamatokat. Az egyszerű, hétköznapi ember azonban elbizonytalanít- ja, hogy őt nem tájékoztatják vagy nem teljesen érzik.

Bizonyára nem helytálló az összehasonlítás, de Csernobil idején is elbátortalanítottak az ügyet. Most meg, a következmények "utóregresszor", az össze- függés képtelenségét igényez- nek kisebbíteni.

Kérdés, hogy Mátraderes- ke térsége, a Darnó-völgye szes- ziológiaiilag aktív terület, to- résvonal mentén fekszik. Egy- sek ezzel hozzák összefüggés- be a gázkitöréseket, mások ezt el- vetik. Ami bizonyosság, hogy 1867 és 1887 között nyolc ren- gést regisztráltak. Hogy ez a mostani, élénkült jelenségsor- zat minék a következménye? Vagy netán előzménye-e vala- minek? Még rejtély. Amint lát- szik, hisz érzhető, jelentős gáz- közlettel rendelkezik a föld gyomra. A széndioxid és a me- tán közvetlen életveszélyt je- lent, a radon - rövid távon le- het győzeget (2).

Sok még a bizonytalanság Mátraderesken. A kutatók je- lentős feladatot kaptak. Az itt élő emberek azonban lassan el- bizonytalanodnak, a ügy érzik, a pokol kapujában élnek.

Gáspár István Gábor

2. szerű melléklet – Interjú vázlat

- Milyen betegségek kezelésére / megelőzésére alkalmazható a mofetta?
- Pontosan hogyan fejt ki a hatását a széndioxidos fürdő?
- Kúraszerűen kell alkalmazni a kezelést, vagy már 1-2 alkalommal is jó hatást lehet elérni vele?
- Támogatja az állam a gyógyulást, támogatott gyógykezelés-e?
- Helyettesíthetők-e ezzel a gyógyszerek?
- Mi a véleménye?

Általában tisztában vannak az emberek azzal, hogy mi az a mofetta?

Tudják, hogy Magyarországon is van ilyen kezelési lehetőség?

3. számaú melléklet – Kérdőív 1.

- Neme Nő / Férfi
- Kora? 0 – 25 26 – 35 36 – 45 46 – 55 56 – 65 66 – 75 75 –
- Lakóhelye település(megye)
- Milyen közlekedési eszközt vett igénybe az idejutáshoz?
Autó / Busz / Vonat / helyben lakik / egyéb:.....
- Milyen betegségben szenved?
Érrendszeri / Mozgásszervi / Diabetes (II.) / Keringési / Légzőszervi
Raynaud szindróma /Fekély és dermatológia (bőrbetegség)
Egyéb:
- Ön szerint mi a mofetta?
- Ön szerint milyen betegségekre alkalmazható a mofetta? (a saját betegségén kívül)
- Honnan hallott a mofettáról? Ki ajánlotta?
házi orvos / szakorvos/ rokon / szomszéd, ismerős / reklám (internet TV, újság)
- A kezelés alatt érez-e valamilyen hatást? Igen / Nem
Ha igen, mit?
- Tapasztalt-e valamilyen mellékhatást? Igen / Nem
Ha igen, mit?
- Milyen hosszú kezelés után érzett valamilyen állapot javulást?
Egyáltalán nem érzek változást / 1-2 kezelés után / 3-5 kezelés után
6-8 kezelés után / több kezelés után
- Kapott-e gyógyszeres kezelést a mofetta kezelés előtt? Igen / Nem
Ha igen, melyik kezelést tartja hatékonyabbnak? Gyógyszeres / Mofetta
- OEP által finanszírozott kezelést vesz igénybe? Igen / Nem
- Ön szerint hol van még mofetta lehetőség?
- Ismer-e más gyógymódot (nem gyógyszert!) a betegségére?
Gyógyvíz / Gyógyiszap / Barlangterápia / Balneológia / Elektroterápia /
Mágnesterápia / Fényterápia / Gyógytorna / Egyéb:

4. szerű melléklet – Kérdőív 2.

- Neme? Nő / Férfi
- Életkora? 16 – 22, 23 – 29, 30 – 36, 37 – 43, 44 – 50, 51 – 57, 58 – 64, 65 –
- Lakhelye?
- Tudja-e, hogy mi a mofetta?
- Ön szerint hol található Magyarországon mofetta?
- Van valamilyen egészségügyi problémája / betegsége?
- Ha igen, az alábbi betegségcsoportok közül melyikbe tartozik a betegsége?
Mozgásszervi, Légzőszervi, Keringési, Nőgyógyászati, Érrendszeri, Emésztőrendszeri
- Kitől / kiktől tartja hitelesnek az információt 1-1 kezelés hatásáról?
- Fontosnak tartaná-e egy hiteles betegfórum / betegklub létrehozását interneten, ahol az azonos betegségben szenvedők megoszthatnák egymással tapasztalataikat?